

Leszálltak a vonatról a balatoni nyaralóhelyen. Nem üdülni jöttek. Este, a koncertre fehér leninget fognak felvenni. Évának átizzadt a pólója, úgy érezte, ráragad a mai nap súlya. Az állomás eresze alól még a harmincas évekből itt maradt, fordított piramis formájú lécvirágtartók lógtak, hosszú szárú, piros muskátli-fejek hajoltak ki belőlük. A szállásukat csak délután foglalhatják el. Addig körbejárják a várost, gondolták, de akaratlanul is a koncert helyszínére felé, a templom utcájába kanyarodtak be, nem néztek se jobbra, se balra. Kicsi telek, házakkal sűrűn beépített utcában. Óráig üldögéltek a fa árnyéka alatt egy törött padon, és Éva szeme bejárta az elé táruló látvány minden apró részletét. A földön szerteszét dobált üres festékesvödörök, rongyok, parizeres papír, széttépett zacskó, fületlen szatyor. Kiivott műanyag palackok pattogtak a napon. Félig megépített alumíniumállványok körül fa- és fémpallók. Hátról, egy kápolnában az első magyar király ereklyéit őrzik. Éva felnézett a templom homlokzatára, a tó vizének kékje köszönt vissza a festményen. A szűz előtt a kellesténél alázatosabban térdeplő szegények mögött vitorlaháromszögek bukdácsolnak. Formájuk éppolyan volt, mint a régi rajzszögek fején a hiány, gyerekkorában sokszor a szeméhez emelte, átnézett a fej és a szög közötti résen, és képzeletben egy vitorlán fújta a szél a nem látható túlsó felé. A templom melletti torony álomszerű látványt nyújthatott volna. Vörös homokkő, mészhabarc és csipkésen cakkozott fapárkány. Megették szikkadt szendvicsüket és elindultak a vízpart felé. Amikor egy kortárs szoborparkba tévedtek, szinte tapintották az alkotások térigényét tisztelő érzékenységet. Éva azonnal rátalált a két kőformára, felismerte bennük a művész anyag iránti alázatát, aki évmilliókat lép vissza az időben, hogy otthonosan érezhesse magát a kagyló üregében, a hullám hajlatában, a kavics lepattanó szélében, a vízben átítató homokban.

Rőhrig Eszter 71

ARANYKÉS

Ars nova

Kohán Ferencnek

Odaértek a hirtelenjében talált szállásukhoz, a strand bejáratához, amelyet jobbra és balra vörös homokkőből épült tornyok fogtak közre. Évának sikerült elcserélnie a még most üres szabadtéri színpadra néző szobájakat egy felső szintre, tóra, fűre, szomorúfüzekre nézőre. Eric a vonat, a hideg, a meleg, egyszóval a változás miatt rohamot kapott, és el is fáradt. Előre megmondta, hogy a nyaralók strandpapucsos csoszogása, a labdapattogás, a dobozos sörök nyitófülének kattanása nem fog egyetlen perc nyugtot sem

hagyni nekik. Eric a stég mellé telepedett, és bement úszni füldugóban és búvárszemüvegben. A tompaság annyira erőt vett Éván, hogy csak akkor ocsúdott, amikor már megfájdult a feje a napon. Eddig azt figyelte, hányan és vajon miért gyalogolnak át az ezüsttel átszótt, barackszínű saron-
72 gon, amit féltett, talán mert Saintes-Maries-de-la-Merben vette tavaly, a tengerparton, ahol halomban álltak a nyár végén, leértékelve. Amikor odafönről, a szobájukból figyelni majd a strandot, akkor fogja látni, hogy a stéghez, vízhez vezető láthatatlan csapásirány közepére terítette le a fürdőlepedőt, ezért mentek át rajta keresztbe-kesul. De most még itt volt, és Eric csak nem jött, Éva pedig egyre ingerültebben keresett valami megnyugtatót. A tó felé fordult. Hullám sem rezdült, még csak nem is fodrozódott. A strandöböl lefojtotta a szelet. A gumimatracfűjő gép bömbölése és a fürdőzők hangoskodása mögött kiegyensúlyozottság és csend érződött mindenütt... a bejárat mellé támasztott felmosófej piszkos lamelláiban, az olcsó kisbolt árurekeszében, a pénztárosnő kasszafiókot kihúzó mozdulatában. De még az itt vett bor rózsaszín címkéjén a fehér vitorlás háromszögek, a halsütőde fekete táblájára krétával odarajzolt hajó is valami nyugalmas ritmusra való ráhangolódottságot árasztott, ami kettőjükből hiányzott. Lassan szedelőzködni kezdtek a fürdőzők, kiléptek a földig érő ágfüzérek árnyékából.

Éva már odafönről szemlélte, ki hogyan készül elhagyni a strandot. Az összecukható színes sátrak lapos piskótakarikákhoz hasonló válltáskákká változtak. Egy szivárványszínű unikornis úszógumi fújtatni kezdett, majd összelappadt, és becipzározták egy kis nylontáskába. Eric elaludt. Éva megnyugodott, bár égett a bőre. Azt sem bánta, ha nem mennek el a koncertre, még akkor sem bánta, ha ezért utaztak ide. Örült a csöndnek, Eric szuszogásának, a két terebélyes szomorúfűz vékony, de erős ágait dúsan borító zöld alig érzékelhető hajladozásának. A fűzfáról a hajlékony fenyítőbot suhogása jelent meg előtte és az a filmjelenet, amelyben pandúrok sorfala elé lökött meztelen nőt vesszőznek halálra. Kislánykora óta hordozza ezt az emléket, ezt a vizuális-lelki sérülést, és tudomása szerint senki nem tiltakozott a megaláztatás éppen efféle reprezentációja ellen. Nemrégien fellapozta egyik kedvenc könyvét, hogy újra elolvassa a halálra ítélt asszony kipellengérezését leíró jelenetet, de véletlenül a másik, hasonlóan tragikus sorsú nőről szólót vette a kezébe. A könyv a 244. oldalon szétnyílt, és egy épen maradt, sárgászöldre fakult négylevelű lóherét talált a lapok között. Szerette volna úgy látni, hogy ez egy háromlevelű lóhere, de valóban négylevelű volt, csak a negyedik, pici levél rászáradt az egyik nagyobb levélre. Most mit kezdjen ezzel a soha be nem következett szerencséivel, legalábbis azzal a ténnyel, hogy nem lett gazdag? Lapozott tovább, kereste a halálra ítélt nő utolsó estéjéről szóló leírást, azt a részt, amikor egy üvegkeretes velencei tükörben megpillantja magát: *„...ki ez a szép asszony? Az a veres vonal a homlokán, amit a kínzó*

korona hagyott hátra, még nem is áll rosszul. Olyan, mintha egy homlokásfa volna.” Ízelgette a *homlokásfa* szót: a szenvedés, a megkínzás jeleit tür-kiz- és korallberakásos homlokékszernek vizionálta az író.

Éva nézegette tovább a szomorúfüzet, és nem bánta volna, ha Eric nem ébred fel, és emiatt nem mennek el a koncertre. De hamarosan morgást hallott, Eric felébredt, és sürgetni kezdte... ha Éván múlna, még lekésné a ma esti programot. Felvették a szép ruhájukat, és elindultak a templomba. Amikor megérkeztek, kifelé jöttek a hívek a miséről, annyian voltak, hogy ők percekig nem tudtak a bejárathoz jutni. Odabent megrekedt a déli meleg, leültek a második sorba. A főoltár előtti lán-dzsaíves falboltozat egy várbeli terem enteriőrjét idézte volna meg, ha nem lettek volna egy szakrális térben, amelyet dúsan díszített fal-freskók vontak be. Az újszövetségi jelenetek és a főoltár témája is a csodatévő, a hullámzó víz volt... Éva úgy érezte, mintha egy biblia korabeli bárkában ülne, és egy úszó szcénán folya az előadás. A dalok régi francia nyelven szóltak, időnként egy a színpadtól elkülönülő emelvényen magyarul is elhangzott egy-egy mű szövege, mintha ezzel nagyobb hangsúlyt kapott volna, hogy a két nyelv két külön világ és két kultúra.

Az *ars nova* korából származó énekek a polifónia újdonságával lepték meg a középkori Európát. Az éneket kísérő korabeli hangszerek néha már-már zavart keltően, makacsul a saját szólamukat játszották a nem is olyan kiváló akusztikájú templomban. A stilizált udvari öltö-zéket viselő énekesnő mikrofon, smink, ékszer nélkül állt a nézők elé, nem gesztikulált, csak elvontan visszahelyezkedett egy távoli világba, sorsot és tragikumot szabadított ki a zenei és nyelvi sémákból. Az egy-szerű dallamok és szövegek a társasági élet, udvari élet, evés-ivás, ár-mány és cselszövés háttérzenéjéül szolgálhattak, holott új zene, szó, életérzés lüktetett bennük. Az egyik énekben toronybörtönbe zárnak egy lányt, mert csak a szépségéért szeret egy lovagot. Hét évig sínylődik bezárva, férgek rágják, húsát kimarja a bokavas. Egy másik dalban ugyanilyen inten-zitással tört fel az új, személyes hang. A háborúból hazatérő lovag mátkája holt hírért veszi. Szembe akar nézni a fájdalommal, előhúzza aranykését, és felhasítja szerelme szemfedőleplét, amire a lány életre kel. A józan észnek, más szóval törvénynek ellentmondó szabad akarat és szenvedély hangja zen-gett a vereségektől terhelt korszakban kifestett templom falai között.

A koncert után belefutottak a helyi borfesztiválba. Eric szeretett volna felmenni a toronyba aludni, irritálta a trampli, rosszul öltözött tömeg, a sikító zene. Éva kedvéért maradt, és megkóstolták az egyik pincészet borát. A csi-nos szőke alkalmazott nem tudta megmondani, földrajzilag hol található az a szőlészet, amelyet képvisel. Eric ekkor részletesen elmagyarázta Évának,

hogy a Dunántúlon, a Tagyon-hegy aljában van ez a dűlő, tulajdonosa egy francia arisztokrata, aki Rózsásberekben, egy neogótikus várkastélyban él. A család lózungja az üdvösségtudatosság. A mellesleg művészetpártoló nemes bordeaux-i minőségi feltételek mellett kiadja birtokát egy magyar közösségnek. Mindannyian éjjel-nappal dolgoznak, új technológiákkal próbálkoznak, és kiváló bort készítenek a földbérleten.

74 Itt, a színpad mellett összeeszkábált kóstolóstandnál Éváék megtalálták a legjobb és a legdrágább bort. Évát nem zavarta a hetvenes évek eleji slágeregyveleg, sem a táncoló forgatag. Nézte a pocakos, bermudás férfiak és a megereszkedett mellű, testhez tapadó ruhájú nők önfelelt táncát... negyven évet léptek vissza az időben, megtalálták a régi ritmust, az akkori életérzést.

A bicegő asztalokon bányáslámpa-utánzatú mécsestartókban valódi lángok rezdültek. Éva úgy érezte, a fülét súrolja a felhasadó szemfödél hangja, és látta, hogy megvillan a türkizköves kés aranypengéje.

